

Businessmodel van beschermers schaadt natuur

MILIEU In de nieuwetijdse aanpak mag de natuur geen natuur meer zijn en wordt die zelfs onder de voet gelopen, bekritiseert **Maria Quist**.

Maria Quist

jarenlang werkzaam voor milieuorganisaties en publiciste

Natuurbeschermingsorganisaties worden de laatste tijd stevig onder vuur genomen door de eigen achterban. Hoewel de oorspronkelijke hoofddoelstelling, bescherming van natuurterreinen, nog met de mond wordt beleden, blijkt in de praktijk sprake te zijn van een forse mentaliteitsverandering op directie- en bestuursniveau. Dat werkt door in aansturing en beheer en resulteert in onverantwoorde aantasting van natuurterreinen.

De veranderingen in grote lijnen:

- Natuurbeleid is big business geworden, natuur als verdienmodel, en wordt groots 'in de markt gezet' door 'internationale positionering' en 'branding', onder leiding van managers en marketeers.

- De boswachters nieuwe stijl zijn 'gastheren/gastvrouwen' met communicatief vermogen en twittervaardigheid. Belangrijkste dagtaak: overleg, activiteiten en computerwerk. Buiten-

werk wordt graag en veel uitbesteed aan vrijwilligers, die daartoe (soms) een cursus hebben gevolgd.

- Daarnaast zijn de middelen van beheer veranderd. Voorheen: fiets, pen en opschrijfboek, afrasteringsmateriaal en een kist gereedschap. Tegenwoordig wordt vrijwel alle werk uitbesteed, met zwaar materieel als timberjacks, graafmachines en houtversnipperaars, die de bodem vernielen en de rust verstoren.

Safari en wampexen

Vroeger konden bezoekers terecht op fiets-, wandel- en ruiterspaden, in eenvoudige bezoekerscentra en observatiehutten, op excursies en schoolprojecten. Honden moesten uiteráárd aan de lijn en er was strikte handhaving. Deze eenvoudige voorzieningen werden uitgebreid met 'safaritochten' voor de 'big five' per tractor, trailrunning, bushcraft, gps-tochten, wampexen en geocaching. Honden mogen steeds meer los, óók tijdens het broedseizoen en de dracht van reeën. Activiteiten zowel overdag als 's nacht, óók buiten de paden. Nauwelijks of geen handhaving.

Door de huidige beheerders worden voorwaarden gesteld aan natuur (natuurdoelen, doelsoorten, doeltypen). 'Natuur moet naar een hoger plan wor-

Boswachter Lennard Jasper van Staatsbosbeheer liet deze zomer zien wat de gevolgen zijn van droogte rond Garderen, zijn gebied op de Veluwe. FOTO HERMAN ENGBERS

De boswachter nieuwe stijl is gastheer/vrouw met vermogen om te communiceren en twittervaardigheid

den getild'. Er is foute natuur die gecorrigeerd dient te worden, of een 'fikse opknopbeurt' behoeft. Het maakbaarheidsdenken viert hoogtij. Wat niet mag zijn, wordt weggevaagd.

Zandverstuivingen en heide genieten de voorkeur boven bossen. Goed in de markt liggende soorten als edelherden, konikspaarden en heckrunderen zijn uitgezet. Alle exoten, zowel plantaardig als dierlijk, worden uitgeroeid, ook als niet bewezen is dat ze blijvende overlast veroorzaken en bestrijding meer schade aanricht dan met rust laten. Genegeerd wordt dat hun aanwezigheid binnen de natuurlijke gang van zaken door de huidige voortschrijdende mondialisering past.

Uitgezette dieren verhongeren

De nieuwetijdse aanpak heeft een overweldigende toevoer van bezoekers opgeleverd, aangelokt door recreatie in 'topnatuur', met alle grootschalige verstoringen van dien. Wat het creëren van 'verbeterde natuur' betreft, stellen de beoogde resultaten teleur door zelfoverschatting, gebrek aan kennis en de onvoorziene gevolgen van rigoureuze ingrepen. Uitgezette dieren verhongeren, worden doodgereden of vallen bezoekers aan. Kaalkappen raken op-

nieuw begroeid, hagedissen en slangen worden doodgereden op de (warmte vasthoudende) betonpaden, kikkers en padden komen om in veerasterputten enzovoorts. Rustzoekende natuurliefhebbers verfoeien het lawaai, de vernielingen en de misleidende informatieborden die dit alles goedpraten.

Eén organisch geheel

Natuurlijke processen zijn onvoorstelbaar gecompliceerd. Er is een verwevenheid van voortdurend wisselende factoren die niet te voorspellen en zelfs achteraf lastig te verklaren zijn, en waar mensen een afhankelijk onderdeel van uitmaken. Alle leven is één organisch geheel, continu in verandering onder invloed van seizoenswisselingen, temperatuurschommeling en de stand van hemellichamen. Van geuren, kleuren en geluid, van de relatie tussen bodem en vegetatie, en tussen vegetatie en overig leven. Natuur is leven en dood en bevat zowel gruwel en tragiek als schoonheid en troost.

Laat natuurbeschermers proberen de niet te overtreffen grootsheid van dit alles over te brengen. Zoals Eli Heimans en Jac. P. Thijssse, die lang geleden de basis legden voor de huidige natuurbescherming, voor ogen stond.